

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

VII Всеукраїнської
науково-практичної конференції
студентів та молодих вчених
(19-21 листопада 2024 року)

Міністерство освіти і науки України
Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»
кафедра філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності
Південно-Українське відділення Соціологічної асоціації України
м. Одеса

Південноукраїнські наукові студії

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ

**VII Всеукраїнської науково-практичної конференції студентів та молодих
вчених**

(19-21 листопада 2024 року)

УДК: 1+316 (062.552)

Рецензенти:

Володимир ЖАРКИХ, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, історії та політології, НУ «Одеська політехніка»;

Оксана ІВАНОВА, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін, Міжнародний гуманітарний університет.

Рекомендовано Вченою радою Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Протокол № 7 від 26.12.2024 р.

Редакційна колегія:

Відповідальний редактор – Оксана ПЕТІНОВА, доктор філософських наук, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», м. Одеса, Україна

Члени редколегії:

Євген БОРІНШТЕЙН, доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), Україна

Зоя АТАМАНЮК, доктор філософських наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», (м. Одеса), Україна

Олена ЛІСЕЄНКО, доктор соціологічних наук, професор, професор кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (м. Одеса), голова Південноукраїнського відділення САУ, Україна

Південноукраїнські наукові студії: Збірник матеріалів Всеукр. наук.-практ. конф. студентів та молодих вчених (м. Одеса, 19-21 листопада 2024 року) / за ред. д. філос. н., проф. Петінової О. Б. – 213 с.

Матеріали конференції представлені в авторській редакції мовою оригіналу

Євген НОВОЧИНСЬКИЙ	АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ШТУЧНИХ НЕЙРОННИХ МЕРЕЖ ДЛЯ ГЕТЕРОГЕННИХ КОМП'ЮТЕРНИХ АРХІТЕКТУР.....	40
Юлія МАЗУР Оксана ПЕТІНОВА	ТОЛЕРАНТНІСТЬ ДО МІГРАНТІВ: СОЦІАЛЬНІ, ЕКОНОМІЧНІ ТА ПОЛІТИЧНІ ФАКТОРИ (НА МАТЕРІАЛАХ СОЦІОЛОГІЧНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ).....	46
Аллен БИКОВ	ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ПРОЄКТУВАННЯ ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УМОВАХ ЦИФРОВІЗАЦІЇ.....	53
Ірина АРАБАДЖИ Кіра ЛІТВІНЦЕВА	ФЕНОМЕН НАРОДНОЇ ОБРЯДОВOSTІ ЯК СКЛАДОВА ЕТНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНЦІВ НА ОДЕЩИНІ.....	59
Аліна СТЕПУРА	УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ СТИЛЬ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ (ПОЧАТОК ХХ СТ.)....	61
Наталія РИБКА Марія СОЛОДКА	ЕСТЕТИЗАЦІЯ ЗУПИНОК ГРОМАДСЬКОГО ТРАНСПОРТУ: АКТУАЛЬНІСТЬ РЕАЛІЗАЦІЇ.....	64
Ганна НІВНЯ	РИЗИКИ ВИКОРИСТАННЯ СНАТ-GPT В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ.....	67
Олена КАРАНФІЛОВА Софія ВЕРДИШ	СКЛАДОВІ ДЕРЖАВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ІНФОРМАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	70
Яна ГОРДИНСЬКА	ПРЕКРАСНЕ І ПОТВОРНЕ У СУЧАСНІЙ МІСЬКІЙ АРХІТЕКТУРІ.....	73
Інна ФЕДОРОВА	ДЕСТРУКТИВНІСТЬ ЯК ВИБІР: ЕКЗИСТЕНЦІЙНИЙ ПОГЛЯД НА ПРОБЛЕМУ.....	76
Тетяна ЮРЧЕНКО	ЛЮБОВ ЯК УМОВА НАБУТТЯ ЦІЛІСНОСТІ.....	79
Алана НЕКРЯЧ	ЕТИЧНІ НОРМИ В НАУЦІ ТА ЕТИКА ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ.....	81
Степан БАРКОВ	ПРИНЦИП ГАРМОНІЇ У КОНЦЕПЦІЇ СТАЛОГО ПРИРОДОКОРИСТАННЯ.....	84
Анастасія ДЯКОВА	СУТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ АБСУРДУ (НА ПРИКЛАДІ ОДНОГО З ТВОРІВ А.КАМЮ: «ЧУМА», «МІФ ПРО СІЗІФА»).....	86
Фікрет ГУСЕЙНОВ	ФІЛОСОФСЬКІ ІДЕАЛИ ЦИЦЕРОНА.....	92

18. Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти «Нова українська школа» на період до 2029 року: розпорядження Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 р. № 988-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/988-2016-%D1%80#Text>

19. Про схвалення Концепції розвитку цифрових компетентностей та затвердження плану заходів з її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України; Концепція, План, Заходи від 03.03.2021 № 167-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/167-2021-%D1%80#Text>

20. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації (2018). Розпорядження Кабінету Міністрів України № 67-р. від 17.01.2018 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/67-2018-%D1%80#Text>

21. Проєкт Концепції цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року (2021). URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/koncepciya-cifrovoyi-transformaciyi-osviti-i-nauki-mon-zaproshuye-do-gromadskogo-obgovorenniya>

22. Соляник, С. Ф. (2021). Сучасні тенденції інформатизації освіти. Наука та суспільне життя України в епоху глобальних викликів людства у цифрову еру (з нагоди 30-річчя проголошення незалежності України та 25-річчя прийняття Конституції України). Матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (Одеса, 21 трав. 2021 р.). (с. 22–26). Одеса: Видавничий дім «Гельветика». Annascone, 2019

Ірина АРАБАДЖИ, Кіра ЛІТВІНЦЕВА,
здобувачки першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ОПП «Стоматологія»
Науковий керівник: Юлія МЕЛЬНИК, к. політ. наук, доц. кафедри
мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін,
Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, Україна

ФЕНОМЕН НАРОДНОЇ ОБРЯДОВОСТІ ЯК СКЛАДОВА ЕТНІЧНОЇ КУЛЬТУРИ УКРАЇНЦІВ НА ОДЕЩИНІ

В народній обрядовості зосереджені вічні та незмінні гуманістичні цінності, і сучасному суспільству вони необхідні як засіб виховання, як особливий спосіб формування духовності та культурної ідентичності. Обрядовість служить містком між поколіннями, дозволяючи зберегти та передати традиції, моральні орієнтири та культурні наративи. Вона забезпечує не лише естетичне задоволення, але й виконує соціальну функцію, об'єднуючи людей навколо спільних цінностей та традицій.

Значення народної обрядовості підкреслюється в її здатності адаптуватися до нових умов, одночасно зберігаючи своє основне призначення – виховання почуття спільності, поваги до минулого та відповідальності за майбутнє. Сучасні українці все більше звертаються до своїх коренів, щоб знайти опору в традиціях у часи соціальних змін та викликів. Обряди, такі як весільні, релігійні чи сезонні, надають можливість відчувати єдність з культурною спадщиною, підкреслюючи важливість колективних цінностей.

Сучасне суспільство потребує народної обрядовості як способу налагодження соціальних зв'язків та зміцнення національної ідентичності, що

особливо важливо в умовах глобалізації та культурної уніфікації. Вона стає інструментом для формування патріотичних почуттів, а також середовищем для самовираження і творчості молоді, яка прагне відродити та переосмислити свої традиції в нових контекстах [1].

Визначення народної обрядовості. Основні типи обрядів. Народна обрядовість — це важлива складова української культури, яка відображає етнічну самобутність та зберігає національну ідентичність. Основні типи обрядів можна поділити на три категорії: календарні, сімейні та релігійні. Календарні обряди пов'язані з аграрним циклом та сезонними змінами, що відображають зв'язок людей з природою і забезпечують збереження традицій. Сімейні обряди охоплюють важливі етапи в житті людини, такі як народження, весілля та поховання. Ці ритуали допомагають формувати родинні зв'язки, підтримувати традиції та моральні цінності, зміцнюючи соціальні зв'язки в суспільстві. Релігійні обряди виконують важливу роль у збереженні духовності, надаючи сенс та структуру у релігійних практиках. Вони не лише слугують для вираження віри, але й об'єднують громаду навколо спільних цінностей та уявлень про життя і смерть [2].

На Одещині календарні свята мають багатий культурний зміст і тісно переплетені з народною обрядовістю. Згідно з церковною реформою, з 1 вересня 2023 року УГКЦ та ПЦУ відзначають усі нерухомі свята за новим стилем. Серед них особливе місце займають Різдво та інші значущі святкування християнського календаря. Також варто згадати про свято Івана Купала та Великдень, які теж є визначними днями для мешканців Одещини. Різдво — це торжество, яке відзначається 25 грудня, з великою кількістю обрядів і традицій. У Різдвяну ніч українці традиційно готують особливу вечерю, на якій обов'язково присутні 12 страв, що символізують 12 апостолів. Це свято асоціюється з родинним теплом і збиранням за святковим столом. Протягом Різдва виконуються колядки, що є важливою частиною обрядовості. В Одеському регіоні збереглися традиції колядування, коли молодь обходить двори, співаючи колядки та бажаючи добробуту родинам. Свято Івана Купала відзначається в ніч з 23 на 24 черня і є яскравим зразком давніх язичницьких традицій, що злилися з християнськими елементами. Це свято символізує завершення літнього циклу і є святом молоді. Основними обрядами є стрибки через вогнище, плетіння та запуск віночків на воду, що є символами очищення та відновлення. Історично, це свято відзначалося ще до прийняття християнства, а згодом інтегрувалося в традиції Різдва Іоанна Предтечі, що відзначається в цей же день. Дехто вважає, що це свято пов'язане з древніми уявленнями про життя та смерть, а також про кохання та щастя, які, як вважають, відновлюються під час святкування. Великдень — одне з найважливіших християнських свят, яке символізує воскресіння Христа. Це свято відзначається в першу неділю після першого весняного повного місяця. Напередодні свята люди готують паски та фарбують яйця, що є традиційними символами нового життя. У Великдень відбуваються обрядові богослужіння, а в неділю зазвичай відзначаються святкові гуляння. Одеський регіон славиться своїми пасхальними традиціями, де молодь

і діти грають в «крутилки» — гра, під час якої фарбовані яйця змагаються на міцність [3].

Вплив бессарабських болгар на українську обрядовість. Бессарабські болгари, які мешкають на Одещині, мають багатий культурний спадок, що інтегрувався в українську обрядовість. Спільні свята, такі як Великдень, Різдво і Масляна, відзначаються обома етнічними групами, але з різними традиційними елементами. Наприклад, на Великдень болгари випікають особливі паски, які відрізняються за рецептом від українських, але сам процес підготовки й святкування має багато спільних рис. Ще одним важливим елементом є ритуали пов'язані з весільними обрядами. Бессарабські болгари зберігають давні звичаї, такі як «проводи» нареченої, які паралельні українським традиціям, проте мають свої унікальні атрибути, наприклад, особливі пісні та танці. Також у повсякденному житті відчувається взаємопроникнення культур: українські і болгарські жінки часто обмінюються рецептами, наприклад, приготуванням вареників та баніци, що підкреслює спільні гастрономічні традиції. Ця інтеграція сприяє зміцненню міжетнічних зв'язків і формуванню спільного культурного простору на Одещині.

Таким чином, народна обрядовість на Одещині виконує важливу роль у вихованні нових поколінь, формуючи їхню культурну ідентичність, моральні цінності та почуття спільності. Вона залишається актуальною та необхідною складовою сучасної культури, служачи каналом для передачі знань, традицій і цінностей, які є основою української етнічної культури. Народні обряди на Одещині є невід'ємною частиною культурного надбання, яке продовжує надихати нові покоління на збереження й розвиток етнічної спадщини.

Список використаних джерел:

1. <https://grani.org.ua/index.php/journal/article/view/220/206>;
1. <https://authenticukraine.com.ua/manners-ordinances-celebrations>;
1. <https://etnoua.info/narodnyj-kalendar/rizdvo/>

Аліна СТЕПУРА,

здобувачка першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, ОПП «Стоматологія»

Науковий керівник: Юлія МЕЛЬНИК, к. політ. наук, доц. кафедри
мистецтвознавства та загальногуманітарних дисциплін,

Міжнародний гуманітарний університет, м. Одеса, Україна

УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ СТИЛЬ В УКРАЇНСЬКІЙ КУЛЬТУРІ (ПОЧАТОК ХХСТ.)

Мода не стоїть на місці, вона пристосовується до викликів реальності та змінюється відповідно до вимог часу, реагує на зовнішні обставини та відповідає на суспільні течії. На зламі ХІХ і ХХ століть Україна все ще перебувала під владою двох імперій, які стрімко наближалися до розпаду. Мешканці міст на заході України у своєму стилі тяжіли до Австро- Угорської імперії, а